

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Külső-monostortóza 1861. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajonál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglarnél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában.

Nyitottári cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, n. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délelben.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Baritiu úr s a „Gazeta Transilvaniei.”

II.

Baritiu úr s a „Gazeta Transilvaniei” többször kijelentették, miképp előttük nincs más „törvényes álláspont,” mint az, melyen Schmerling lovag kezdett volt Eldorádót építeni. Tehát a történelmi jog verifikálása, tabula rasa, s erre épített szebeni conventiculum és osztrák centralparlament stb. oly dolgok, a mik — ha a magyar is hozzájárul vala — csakugyan el is vezettek volna szépen az osztrák Eldorádóba, azaz: ama gyönyörűsége helyzetbe, a hol mindnyájunknak jogunk lett volna németekké lenni, s tetszés szerint mindent megszavazni, a mi a német centralisták ligájának szája íze szerint Regierungsvorlage gyanánt előterjesztetik; azon helyzetbe, a hol románokat, magyarokat, szászokat, horvátokat csakhamar összekerekítettek volna ugyanazon álláspontra, megtanították volna egyetértésre amugy isten igazában.

Ha nem csalódom, éppen Baritiu úr volt az, a ki nem valami lelkesítő tapasztalatokkal tért volt meg a reichsrathból 1864-ben. Ha emlékezetem tábláján egy halvány jegyzet nem hoz tévedésbe, éppen Baritiu úr volt az, ki éppen a „Gazeta Transilvaniei” hasábjain azon vallomást tette, hogy az erdélyi román reichsrathokkal Bécsben — a mi tájszójárásunk szerint — csak mókát üztek, a mi köztudat szerint nem is igen volt másként.

Épp azért nem tudom: valjon most is ragaszkodik-e Baritiu úr egész merevséggel azon állásponthoz, a melyet fennebb pár vonással jellemeztem, s melyet akkor magáévá tett volt.

Annyi bizonyos, hogy azon álláspont nem törvényes és nem alkotmányos, mert kívül esik határain azon törvényes alkotmányok, mely egész Európa előtt, mint a magyar királyság alkotmánya van elismerve, melyre I. Ferencz József magyar király ö Felsége ország világ színe előtt 1867. jun. 8-kán megesküdött, hogy megtartja és megtartatja, s bel- és kül-ellenség irányában egyiránt megvédi.

Ily, az alkotmány körén kívül eső, tehát illetéktelen álláspontra támaszkodó politikai vélemény irányában csak a vörös reactio liberalismusa szokott engedékeny lenni addig, a mig hatalomra vergődhetik, s bátor vagyok figyelemztetni, hogy azon szabadelvűség, mely határokat nem ismer: nem az alkotmányos rend, nem a valódi szabadság geniuszának jelszava, hanem oly szellemé, mely észrevétlenül anarchiára vezetne.

Ugy hiszem meggyőzőbb példát nem mutathatok fel, mint ha hivatkozom a népfelség hazájára, Amerikára. Ha van állam, a hol a szabadság lehető legteljesebb megtestesülést nyert, ugy az az Egyesült-Államok szövetsége. „A nép — ugymond Tocqueville — ugy uralkodik az amerikai politikai világon, mint isten a mindenségben; ő oka és vége minden dolgoknak; minden töle származik és hozzá foly vissza.” És ugy hiszem sehol a világon a politikai vélemény szabadsága teljesebb erővel nem lüktet a nemzetélet idegeiben, sehol a politikai pártok szabad alakulása és mozgása bökkenőben vőnt határok közt nem forog. De határok, uraim, ott is vannak, ott a népfelség, a legszabadelvvbb democratia hazájában, s e határokat az alkotmány szabja meg. S azt kérdelem: megtűrke-e ott az olyan „politikai vélemény”-t, mely ama határokon túl szárnyal? Hiszen alig néhány éve, hogy egy párt Jefferson Davis vezérlete alatt jogosultságot követelt oly „politikai vélemény” részére, mely az amerikai alkotmány körén kívül keresett álláspontot, s látók a világtörténelem legnagyobb polgárháborúját kifejldni belőle; a congressus, s a végrehajtó hatalom nem ment odáig a szabadelvűség vonalán kitűzésével, hogy azt mondta volna: ez is politikai vélemény, s habár az alkotmány körén kívül, sőt egyenesen az alkotmány ellen irányul, respectálni kell a véleménybeli függetlenség jogát. Sőt ellenkezőleg azt mondta, hogy az ily politikai vélemény nem helyhezhezi magát az alkotmány és szabadság védpaizsa alá; annak jogosultságát elismerni annyi lenne, mint az

alkotmány elleni merényletek jogát szentesíteni, s a népfelség hazája irgalom nélkül sujtott le azon pártira, mely az alkotmány körén kívül keresett álláspontot.

Nó már, ha valaki azt követeli, hogy mi e tekintetben az amerikai nép szabadelvűségét is túlszárnyaljuk, s az alkotmány körén kívül csapongó, sőt ellene irányuló pártmozgalom jogosultságát is a vélemény-szabadság sérthetetlen védpaizsa alá helyezzük, különben „tirannia” bűnében lehellünk: az csakugyan korán született e világra, mert a mit keres, s a mit sérelmes hangon követel, azt e föld kerekén sehol jogos követelésnek el nem ismerik, sőt többet mondog: azt, mint a gyakorlatban nem fogantatható absurd elméletet, aligha ezer esztendő múlva is vissza nem utasítja az élet.

Baritiu úr keserű gúnnyal és recriminációkkal teljes vezércikkének alapeszméje pedig nem egyéb, mint ilyen sehol, a világon gyakorlatban nem levő absurd elmélet, melyet a korszellem alkalmasint ezredév múlva sem fog megérteni.

És furcsa, hogy ezen képtelen elmélet jogosultságának igazolására a „Gazeta Transilvaniei” analógiát a baloldali irányában keres, s karját a mi ellenzékünk karjába öltve, arra látszik hivatkozni, hogy ha ezeknek szabad „ugy politizálni,” hát nekik is joguk van ad normam — „ugy politizálni.”

Ugyanis azon lap megelőző (7-dik) számában ismét egy „érdekes” vezércikket olvasunk B. aláírással. Nem tudom Baritiu urat illeti-e a dicsőség ezért is. De azt látom, hogy az egész baloldalt oly törekvésekkel ruhazza fel a román olvasó előtt, melyek állítólag szintén az alkotmány határain kívül, a practica sanctio ignorálásával, szárnyalnak czél felé. B. úr keze kimondja: „a bal-közép, a szélső-bal, s tudom is én még hányféle bal, Tisza, Jókai, Bösörményi, mindnyájan Kossuthianik, mindnyájan 1849. ápril 14-dikének híveji (credintiosi); a különbség csak az, hogy némelyek egész, mások fél aláírással — járnak.” S e merész állítással aztán — ugy-e bizony? — meg van teremtve a legelelőbb analogia és jogczim a „Gazeta” pártja számára politizálni, álláspontot keresni, pártot alkotni a törvényes alkotmány határain kívül; mert hiszen az igazság ugy hozza magával, hogy ha a magyar ellenzéki férfiaknak szabad ápril 14-kére irányuló politikát üzni, akkor nekik is szabad „a jó példát” követni s a törvényes alkotmány határain kívül, sőt egyenesen az ellen irányuló pártalakulás számára szabad mozgást követelni. Ezt csak az uralkodó párt, a jobboldal, tilthatja meg, s ez zsarnokság!

E szép okoskodás teljes világot vet valódi jelentőségére azon elöszertetnek, mely a brassói ultramórn lapban a mi ellenzékünk iránt nyilvánul, mig a jobboldal — ha még egyszer oly szabadelvű akarna is lenni — nem lehet szerencsés ez oldalról keserű kifakadások, gúny- és recriminációknál egyebet aratni.

Értjük!

De részemről nem hiszem, hogy ellenzékünk az ily módon okadatolt atyafiságot elismerje, s ámbár — mint határozott jobboldali meggyőződés embere — üggyekdedéssel tolatkodni nem akarok: lovgarias kötelességemnek ismerem kijelenteni, hogy az én felfogásom szerint a „Gazeta Tr.” feletti merész és méltatlan vádallat sutja a magyar ellenzékét, midőn azt a törvény és alkotmány körvonalán kívül, a practica sanctio ignoráló programmal akarja bemutatni olvasóinak. Sem Tisza, sem Jókai, sem Bösörményi, s illetőleg a pártárnyalatok, melyeket e t. nevek jeleznek, politikai véleményökkel odáig nem mentek, hogy a fennebbi analogia felállítására jogosíthatnának valakit. Kisebbség nagyobb mértékben eltérő pártállást foglaltak el szemben az országgyűlési többséggel; de szószéken ugy, mint hirlapi közlönyekben határozottan s mindig azt hangsúlyozták, hogy a practica sanctio s a törvényes alkotmány terén állanak, s törekvéseik és céljaik számára nem keresnek sarkpontot kívül eső téren.

Nem kell mystificálni s nem kell gyanusítani pro domo! Hanem tessék akár a Deák,

akár a Tisza, akár a Jókai, akár a Bösörményi programját őszintén elfogadni! Csak bátran! De kaczerkodni az ellenzékkel, hogy azzal a gesztenyét kikapartassák a parázs-ból, s azt forradalmi tendenciákkal gyanusítani azért, hogy egy alkotmányunk körén kívül, sőt az ellen irányuló álláspont az ellenzéki mozgalom illetékességének jogczime alá helyeztethessék, ez nem járja, s ez ellen — remélem — maga az ellenzék komolyan tiltakozni fog.

Halmágyi Sándor.

Urbéri perek.

II.

Vélemény.

Az urbéri ügyek mostani kezelése Erdélyben meg nem hagyhatók. Ámbár a saját feletti urbéri perek megindításának határideje már lejárván, új meg nem indítható; de a jelen kezeléssel félszázad alatt sem lesz végök. Addig a birtok nincs tisztában Erdélyben, és az erdélyi birtokoknak nagy része bizonytalanságnak és az ebből kifejlő és a közigazgatásra legveszélyesebben ható következményeknek van kitéve.

Addig a tagosítások, sőt a legelő és erdő szabályozási perek is, melyek lefolytatása nélkül sem a marhatenyésztés nem folytatható helyesen, sem az erdők az elpusztítástól meg nem óvhatók, az adóképeség is addig kockára van téve, fenn vannak legnagyobb részben akadva, miután a legelő-kiszakasztások kulcsa az urbéri pátenst szerint többnyire azon arány, melyben a majorsági birtok áll az urbérihez. Az erdő-kiszakasztásoknál szintugy tisztába kell lenni az urbères telkekkel s utánvalóikkal.

A saját feletti urbéri ügyek eldöntése az 1848 előtti viszonyok alapos ismeretét kívánja; a tagosítási eljárás, a legelő- és erdő-kiszakasztás azonkivül gazdasági ismeret és illő tapintatot igényelnek; lehet valaki jó bíró más ügyekben, de az urbériekben haszonvehetetlen.

Az 1848-iki törvény külön urbéri bíróságoknak a miniszterium általi felállítását rendeli el. Mindezeknél fogva az urbéri bíróságok ismét felállítandók. De csak székhelyeiken működő, a tárgyalásokat, vizsgálatokat, a dolgot kitesztázása végett kinyomozásokat a bíróság székhelyén végző, a tanukat csak ott kihallgató és nemesítő urbéri bíróságokkal célt érni nem lehet.

A saját feletti urbéri ügyeket minél sietőbben be kell végezni; e tárgyra nézve nagyon is áll az elv: „non satis bene, si non satis cito.”

Ezen urbéri perekben nem a szigorú formalitásokkal, hanem a hely és viszonyok alapos ismeretével lehet helyesen végezni; néha a per tárgynak fekvése már tisztába hozza, hogy az egy udvari telekből, vagy majorsági tagból szakasztott-e ki, vagy külön álló urbéri föld.

Ezeket az al-urbéri bíróság székhelyén nem fogja megtehetni, oly módon, hogy mivel már több urbéri per, saját felett, nem indítható, az eddig megindítottakat azokat, melyek ugyanazon közönségből birtokokat és viszonyokat illetnek, ha csak lehetetlenség nincs, ugyanazon időben tűzi ki tárgyalandónak, és az előre a felek tudomására jutott időben a helyszínére kiszáll; ha ott helyt nyorog, tárgyal, az ügyekkel megismerkedik és kibéltetve hat a felekre: legnagyobb részét el fogja békéltetni és a többi is tisztába hozva hagyandja el a helységet.

Nem szokatlankok, az ily, a helyszínére kiszáll hatóságok Erdélyben. Az urbéri kárpótlás véget már másodsor szállanak ki a verifikáló-bizottmányok faluról falura.

Nem is lenne új intézkedés a több urbéri perek egyútt a helyszínén tárgyalása, hanem éppen az urbéri pátenst és az 1858. január 27-dikén az erdélyi urbéri törvényszékek számára kiadott utasításon alapul. Annak 165-dik §-a azt rendeli, hogy a szóbeli perekről osztrák törvénykezési szabályok csak is ugy alkalmaztassanak, a mint azt egy hivatalból veghezviendő kinyomozásnak célja kívánja és a bíró semmi egyéb más szabályhoz nincs kötve, mint a mit egy egyszerű, célravezető és alapos kinyomozásnak lényege kíván.

A 178-dik §. pedig tisztán azt határozza, hogy tagosítás és szabályozás eseteiben minden az-til kapcsolatban levő urbéri, vagy majorsági természet, ugy a foglalások és megváltások feletti perek egyútt és egyszerre tárgyalva, vehet fel az ily szabályozási perrel a helyszínén; ismét ezen §. azt határozza, hogy még ha az egyes urbéri per külön tárgyalatik is, azonnal, a mint a kereset megkezdetik, ha a bíróság a helyszínén kinyomoz-

zások szükségét látja, ezt rendelje meg. Lanyhán tartották meg ezen szabályt már az urbéri törvényszékek is, a mostani megyei törvényszékek pedig merőben elhanyagolták; és ez a rosznak egyik fő oka.

Azon szabály alól, hogy az urbéri törvényszékek a helyszínére kiszállva járjanak el, egyedül ott történhessék kivétel, hol sem a bíróság a helyszínére kiszállás szükségét nem látja, sem a peres felek közül senki nem kívánja.

Azonban a községenkénti eljárás minden azon községet illetőleg függőben levő perekre nézve ezen kivétel esetében is megtartandó.

A költség nem új és nem oly terhelő, a mibe ezen a helyszínén tárgyaló és kinyomozó urbéri bíróságok kerülnek. Csak nem rég, a tartományi pénztárba 319,000 forint kellett fizetni a földterületmentesítési alapnak, a megyei törvényszék, királyi tábla és legfőbb törvényszék fizetéseinek pótlása végett azért, mert azok kezelik az urbéri pereket is.

Jelenleg hat vagy legfeljebb nyolcz al-urbéri törvényszék elég volna, melyek közül helyes lenne, hogy egyik a partiumbeli megyékre nézve működ-jék, miután azok az erdélyi urbéri pátenst szabályai alatt vannak; Zaránd azonban az alá tétessék, a melyik alá Hunyad megye rendeltetik.

Az urbéri legfőbb bíróságnak csak is Pesten lehet székhelye, mert sok oly körülmények fordulhatnak elő, melyek a miniszterium felügyeletét kívánják az urbéri legfőbb bíróságra, hogy e tárgy körül a szükséges óvatossággal az igazsággal együtt szem előtt tartassék. Ugyanezért, és mivel az urbéri perek dolga külön szakismeretet kíván, egy önálló külön legfőbb bíróság szükséges.

Az urbéri pátenst határozataira nézve, melyeket az urbéri vagy majorság-terület, a majorságiak körül, melyeknek megváltása vagy visszaszabocsátása iránti kérdések megitélése, ugy a legelő- és erdő szabályozások tekintetében felállított, a miniszterium semmi új legislatioba ne bocsátkozzék. Eldönt már Erdélyben az urbéri ügyek egy része ezen elvek szerint; ezektől eltérő elvek létrehozatala köz zavart csinálna. Tartaa fenn tehát az urbéri pátenst, a mint Magyarország is fenntartotta 1861-ben. De léptesse egyszersmind életbe a pátenst azon szabályát, hogy a legelő- és erdő-elkülönítések, miután a pátenstben a földesurakra azok megindítása végett kiszabott határidő eltelt, hivatalból kereszttulvitessenek. A tagosításokra nézve azon nehezítő feltételt, hogy csak azok követelhessek, kik a helység s határ-területének $\frac{2}{3}$ -át bírják, törölje el, mert legtöbb helyen lehetlenné váltak e miatt; és állítsa vissza az 1846-ki erdélyi tagosítási törvénycikkkel egyező magyarországi szabályt arra nézve, hogy kiknek legyen joguk a tagosítást megkívánni. A minthogy a partiumra nézve vissza is állított.

Rövidbe foglalva tehát, e vélemény elvei következők:

Urbéri ügyekre nézve az erdélyi 1848-ki 4-ik t. cz. értelmében egy felbíróság mint a kir. tábla egyik külön osztálya, és szükséges számú albiróságok állítandók a miniszterium által; legfőbb törvényszékül a bétsemélyes tábla mellett e végre külön felállítandó erdélyi urbéri osztály szolgálván.

a) A saját feletti (urbéri vagy majorság természetű, a majorságiakból, melyeknek megváltása vagy visszaszabocsátása feletti) urbéri perek mielőbbi elintézése végett az urbéri alsó bíróságok ugyanazon helységbeli pereket, ha csak lehetetlenség nincs, egyidőben, és a helyszínén tisztába hozva, járjanak el.

Ezek bevezetésével, az urbéri pátenst elvei szerint, a lehetőségig kell sietni.

b) A legelőelkülönítés és erdőszabályozásra nézve az urbéri pátenst azon rendelete, hogy hivatalból kereszttulvitessék, életbeléptetessék.

c) Tagosításokra nézve a kétharmad feltételt eltörölendő, és a követelhetési jog tekintetében az erdélyi törvénnyel egyező magyarországi szabály visszaállítandó.

d) Minthogy pedig azon kívánságok, melyek itt felfejtettek, részint erdélyi törvényeken, részint azon gyakorlaton alapulnak, mely Erdélyben eddig tisztában volt, de a közlebbi visszaélésekkel hozott zavarba: a miniszterium e végre semmi új törvénynek hozását ne vélsz szükségesnek, hanem intézkedjék adminisztratív úton.

Levelezés.

Szászváros, február 10. 1868. — Mult január hó 20-dika körül Szebenben voltunk, saszwárosi ref. első pap tiszt. Pap István úr és én. Utazásunk tárgya és célja volt a saszwárosi ref. egyház és

ref. gymnasium nevében megkérni a szász nemzet ispánja vagy comese ö mltágát, és a szász vagy királyföldi egyetem követét, hogy méltóztassanak kegyesen pártolni a Nagy Ignác, szászvárosi volt követ, budizására keletkezett Hania féle indítványt, melyet Hania adott be írásban, terjesztett elé szóval; de Nagy Ignác és Trauschenfels is aláírták, s mely szerint az egyetem jövedelméből (t. i. 1.700.000 forint tőke kamatjából s a fogarasi uradalom, s hét bírák jöszágai jövedelméből, melyből 1851-ben és attól fogva a lutheranus szász gymnasiumok, s több osztály mezővárosi luth. néptanodák (Normal-Hauptschule) évenként 50 ezer forint segélyt kapnak), a szászvárosi ref. és brassói gör. keleti gymnasiumokat is évenként külön-külön 5 ezer forint évi segélyben részesíteni kérték, indítványozták.

A kiket a követ urak közül otthon kaphattunk két nap alatt, mindeniket megkértük szóval. A gróf vagy ispán ö mltga ígerte, miként a menyire erejétől kitelik, munkás lesz benne, hogy nyerjünk. A követ urak is mindnyájan ígérték pártfogásukat. Az ispán ö mltga felszólítása következtében a szászvárosi tanács felvilágosítást kért volt mult évi december végén a szászvárosi gymnasium eredetéről, szervezetéről s pénzügyéről az iskolai előjáráságtól, s azt ez megadván, az iskola állása a háztartási bizottmány (Budget-Comité) tagjai előtt ösmeretes volt, a többieknek, a kik kívánták, szóval is megadtuk a tájékoztatást. Mindnyájan kedvező szavakkal bíztattak, voltak többen, kik kimondták, hogy a Nagy-Hania-féle indítványt nem csak méltányosnak, de jogosnak is tartják, s teljes erejéből pártolni fogják: de legnagyobb rész hozzáette, hogy ez új rendszeres kiadás leendvén, az egyetem nincs feljogosítva a székek és vidékek megkérdezése és utasítása nélkül határozni, s azoknak utasításától fog függeni a határozat tartalma; azonban mindenik megígerte, hogy otthon a maga székeben munkás lesz kedvező utasítás kieszközölésére. — Megkértük az új luth. püspök fötisztelendő Tentsch urat is, miként hathatós befolyásával hasson oda, hogy az indítvány érvényre jusson: s ígerte is, hogy, ámbár neki döntő szava e tárgyan nem lehet, de tanácsával s befolyásával segélyre lesz a testvér-iskoláknak.

Enyynit a szász egyetem tagjaival folyt beszédeinkről; még csak egyet a követ urakról: 1850-ben s a következő években kénytelen levén a segesvári, medgyesi, szepeni szász polgármesterekül, székbiroknál némely ügyeket mozgatni, azok a németül kezdetem beszélgetést azzal fordították magyarra, hogy nem akarnak tölem németül tanulni; a mostani követ urak nagyjából sajnálva mondták, hogy ért ugyan magyarul, de nem tud folyvást beszélni. Ez a változott idők eredményének jellemzésére legyen mondva: különben sem baj: azon magyarul jól beszélő urak 1851-ben az 50 ezer forint felosztásakor elfelejtették a szászvárosi magyar gymnasiumot; hátha a magyarul gyengén beszélők szívességgel emlékeznek meg róla.

Vendéglőben levén szállva, s ott ebédelvén és vacsorálván, ottlétnöknek oka ebédől s vacsorálól szomszédaink között társalgás tárgya lett. Némelyek rázták fejüket és nagyon is tamáskodtak, hogy azon pénzből, mit a szász atyafiak a szászul beszélő nemzet, e nép tulajdonának hisznek, valaha a szászföldön lakó többi néptestvéreiknek valamit adjanak. Ha egyebet nem tehetnek, elhúzzák halasztják előbb a határozást, azután az adást, míg az ö napjok ismét feljő; mert még mind remélnék egy szász világot; még mind hiszik, hogy hohe politikát játszanak.

Ha az indítványozók, vagy a kurtáthuzó iskolák a miniszterium elibe vinnék a dolgot, ott az előadón kezdve minden személyre minden lehető módon befolyanak, hogy a dolog elhaladjon, s ke-

zük hosszú. A székekhez, utasítás adása végett, kiküldés is csak efféle huzás-balasztási taktikából eredne; mert mikor valamit erősen akarnak, nem kérdezik meg a székeket, a minthogy 1851-ben, midőn a német tannelyv luth. gymnasiumokat évenkénti 50 ezer forinttal dotálták, egy szóval sem kérdezték meg a székeket és vidékeket.

Más taktikájuk a fog lenni, hogy új szükség teremtene, gondolnak ki, a mi tán országosan népszerűbb, vagy a szász nemzet tömegének kedvét inkább bírja, mint a más nyelvű gymnasiumok segéllése. Így p. o. a gazdasági tanintézet eszméje is csak azért lenne megpendítve, hogy evel, mint országosan népszerűbb eszmével háttérbe szoríthassák az egész hon, egész Magyarország előtt a Nagy-Hania féle indítványt; a szász nép előtt pedig sokkal kedvesebb eszme a rendelkezhetőségi (disponibilitásból) s ez által a Bach világbeli nagy fizetésekkel kiesendő, s ezenül vagy a szászföldi municipális szolgálatért járó kisebb fizetésre, vagy a 10-15 évi szolgálatért egybevetető nyugdíjra szoruló söröroknak, bányáknak, öcséknak, unokabányáknak, unokabécséknak a helyhatósági fizetését, vagy e nyugpénzt pótolni, és a disponibilitásból kiesett, vagy kiesendő személyeknek egész bada özönlőte már el ily színti kérelmével az egyetemet. — Így beszélt az étközök egy része.

Erre egy-két résztint hidegebb vért, részint a megváltozott időben tán igen is vermesen bizó társalgó és étköző társ, a mi szájunkból a feleletet kikapva, így felelt: Az idők most egészen mások, és más emberek kezében van a hatalom is: a nyilvánosság, a szabad sajtó, a hatalom kezelőinek lelkiülete nem fogja engedni, hogy a hosszú kéz, ha még próbálna, a hatalom embereinél ez indítványt ad graecas calendas elhalasztathassa. De a szászul beszélő szász nemzet zöméről sem lehet föltenni, hogy midőn ö az 50 ezer forintból gazdagon terített asztal mellett ül, legalább a morzsákból a testvér, vele egy földet lakó, együtt élő népeknek is ne juttasson: mert a tömeg maga mindig megérzi, és érzi az igazságot, csak félre ne vezetéssék, értette és érezte 1848-ban is, midőn kedve ellen fogott láncsát; a szász hősök, félvezetők pedig addig beszéltek, irtak a magyarok ellen az igazság követelményeiről, míg magok is átlátták, hogy az 1851-beli 50 ezeres asztalukhoz képest a Nagy-Hania-féle indítvány csak az asztalról lebuló morzsálek, s ezt már megtagadni sajtószabadság idején igen szembeszökő jogtalanság lenne. De egyáltalában bizunk, mondták ők, s mondók mi is, a szász nép tömegének jogos érzületébe, testvéries szeretetébe: s ezért a székek megkérdezését se tekintettük egyébként, mint az utasítási jog megőrzésének, a székek feltékenységét csillapítani akarásnak s módot nyújtának arra, hogy az egész szászország bizonyíthassa be jogszeretét és méltányosságát a testvéreik iránt.

Más eszmékkel ellátni, mondták a társalgók egyrésze, a Nagy-Hania-féle indítványt a szászok érdeke ellen volna: mert akkor vagy az 50 ezer forintból kéne részeltetniük a szászvárosi ref. és brassai görög-keleti gymnasiumokat, vagy visszavinni eredeti rendeltetésére e fölölseg jövedelmet, és akkor a szász gymnasiumok sem kapnának semmit. Egyes személyek nyugdíjának vagy fizetésének pótolgatása pedig ellenkezően azon czíllal, a mi végre a fogarasi uradalom, s a hét bírák jöszágai adattak, megsemmisítné az eredményt és felhívá a kormányt, hogy egész erélylyel vegye vissza a szász nemzeti pénztárt eredeti rendeltetésére. Egy-egy pillanatra ki lehet szalasztani szájunkon, de, bővebb megfontolás után föl nem phet teennünk, miként a szászok vezetőiből annyira kihalt volna nem csak a jogszeretet, és méltányosság a szászföldet lakó testvéreik iránt, hanem még

az ildomosság is önérdékeik iránt, hogy egyes, bármily kedves, személyek kedvért, a testvéreik iskoláitól vonják meg azt, a mit magokéink telemarokkal adtak.

Szabó György.

Tordamegye érnegyedes bizottmányi közgyűlése főispán mlgs báró Kemény György úr által folyó hó 3-ikára Torda városában lett összehívva; s két napi bebató tárgyalása után be is végezve. Több tárgyait a következők képezték:

Az 1867-iki szentesítet, 12-17. törvényezik kikihiidettettek azon kijelentéssel, hogy mivel az eredeti szöveg még le nem küldetett — annak leküldésével a kihirdetési záradék arra fog feliratni, s ezzel a levéltárba elhelyeztetni.

Az igazságügyi miniszterium által a rögtönbíróági 1846-beli törvény Erdélyre leendő kiterjesztése s életbeletételese rendeltetvén: ennek alkalomszerű kihirdetésével a megyei tisztség bizait meg, miután jelenben a megye területén oly bűnök, melyek kihirdetését szükségessé tennék, elő nem fordulnak. Hogy azonban ily bűnök netaláni elkövetésével a bíróság szervezetlen ne legyen; vagy rendkívüli bizottmányi gyűlés tartása szükségessé ezért ne váljék: a rögtönbíróág személyezte főispáni előterjesztés folytán törvényszéki elnök Székely Elek, és törvényszéki ülnökök Ménasági György és Mezei János személyeikben felkiáltás útján kinevezettek.

Az igazságügyi miniszterium azon intézkedése, melynélfogva az áravíról minőség megszüntetésével egy-egy törvényszéki ülnök mellé — a két törvényszék körében — egy-egy aljegyző kezelésére 500 frt évi fizetéssel bizatnak az árvi ügyek, habár annak tudásával, hogy ezen intézkedés egy nagy kiterjedésű megye nagyszámú árvalgyei felletében a mult bátralekaival a jelen halmozottságával nem kielégítő, foganatba vétetik a már megválasztott árvarírák Dimény József és Madaras András mint árvi aljegyzők alkalmaztatván a főispáni előterjesztés helyeslésével. Továbbá kapcsolatlan Krasznamegye ezen ügyre vonatkozó átiratával, az árvi ügyek gyorsabb, biztosabb vezetésére vonatkozó adatok egybegyűjtésére és kimerítő véleményadásra egy bizottmányt küldetik ki törvényszéki elnök Székely Elek, ülnökök Ferenczi Miklós, Mezei János és torda-városi főhadnagy Szigethi Sándor személyeikben. Mely munkálat alapján, nem várva egy közelebbi bizottmányi gyűlést a mlgs főispán úr az árvi ügyek gyorsabb és biztosabb vezetésé érdekében a módok és eszközök megnevezése s ajánlása mellett előterjesztést teend a főméltságu igazságügyi miniszteriumhoz.

A megye két keblí pénztárnokot választott volt, s mind a két pénztárnokság felállítását kérte. Most azonban a főkormányzék leírása folytán értesítették a megyei bizottmány: hogy a Sz. Régenben felállítatni kért 2-dik keblí pénztárnokság nem engedélyeztetett.

De másfelől csakugyan egy más főkormányzék leírásból örömmel értesül a megyei bizottmány: hogy a megye főhelyén Tordán kért megyebáz építése a megyei bizottmány felírása eredményében engedélyeztetett. E czélra t. i. a helyiség megszerzése és az építési terv megkésztése végett a mlgs főispán úr elnöksége alatt egy bizottmányt küldetik ki főjegyző Nagy Miklós, alispán Miksa Elek, törvényszéki ülnök Mezei János, megyei mérnök Enyedi Albert torda-városi főhadnagy Szigethi Sándor, ügyvéd Szabó Lajos és építész Horváth József személyeikben, azon utasítással, hogy a legközelebbi megyei bizottmányi gyűlésre eljárásukról készitendő munkálatukat adják be. A megyének, az ugynevezett katonai depot-

telekhez igénye, s ezen jogigény kitisztázása szintén ezen küldöttségre bízott.

Gyères város mult 1867-ik év folytán folyamodott az országgyűléshez kiváltságai, szabadságai és helyhatósági jogai bari védelmetetésére megtartása iránt. Az országgyűlés a belügyminiszter úr útján leküldötte: hogy a megyei bizottmány adjon véleményét — a város népszáma, miveltégi foka és anyagi erejének megvizsgálása s feltérjesztése alapján. Ezen eljárás ellenében honvéd-társzár kapitány és gyéresi birtokos polgár, Szentgyörgyi József nehez aggodalmát fejezvé ki — hivatkozik Gyéres város történelmi jogaira, ezeket több vonatkozásiban figyegetvén: kéri a bizottmányt, hogy a praedjudiciosus kérdések fölötti véleményadásra nem lévén jogosult, Gyéres város helyhatósági jogainak csontkítására kezét ki ne nyujtsa, hanem inkább keljen védelmére azoknak.

Tiszta László elmondja: hogy mintán Gyéres város folyamodványát az országgyűléshez maga adta be, és szorgalmazta abban az országgyűlés határozatát; az országgyűlés pedig magának meggyőződést szerzendő a folyamodvány alaposágáról, küldötte át a belügyminiszterhez: nem látja azt az irányt, hogy Gyéres város helyhatósági jogaitól megfosztatása vétetett volna czélba. Azért egy bizottmányt küldötte indítványozza, mely Gyéres város kiballgatásával a feltett kérdésekre, minden a jogállapot fölötti véleményezéstől tartózkodva, a megszerzendő adatok alapján a jövő bizottmányi gyűléshez adja be feleletét.

Szabó Lajos a bizottmányi kiküldetésére nézve pártolva előtte szólott. De miután senki sincsen a bizottmány tagjai közül, a ki Gyéres város helyhatósági jogait el ne ismerné; miután az országgyűlés is nem más czélból küldötte ki Gyéres város folyamodását a belügyminiszterium útján a megyei bizottmányhoz, mint hogy magának a folyamodó város helyhatósági jogairól kétségtelen meggyőződést szerezvén, ezeknek fentartása fölött biztos alapon intézkedhessék; miután végre a megyei bizottmánynak nem lehet földadata a jogverwirkolás elméletét gyakorlatba venni: a megyei bizottmány, bármily legyen eredménye a feltett kérdésekre megrendelt vizsgálat folytán adandó feleletnek — azon véleményt nem adhatja, hogy Gyéres város helyhatósági jogaitól, s szabadságaitól megfosztassék. Mert azért, hogy valamely polgár szegény és a miveltség fokán talán alant áll, szemben a gazdagokkal és a miveltség fokán nálund fentebb állókkal polgári jogaitól meg nem fosztathatik, sőt az államnak a gyűngött kötelessége a hatalmasokkal szemben védeni. Így van ez, — így kell lenni a testületi jogokkal is. Angliában is vannak borneok — korhadt helységek; de azért jogaik gyakorlatában mai napig meghagytak — holott ezek a parlamentbe követeiket is küldenek. Különbben Gyéres város szép kiváltságon alapult jogait tovább élvezni nem kívánja, mint a községi autonomiának a törvényhozás által a közszabadság alapján szervezéséig. Ezen nézetek értelmében a bizottmányi kiküldetését pártolja.

Erre a mlgs főispán úr a bizottmányt saját elnöklété alatt kinevezi, törvényszéki elnök Székely Elek, ügyvéd Szabó Lajos Bors Albert és Nagy Miklós főjegyző személyeikben. Mire Váradí Károly tanár szót emel, említvén, hogy a gyantusításoknak, melyek már is fenn vannak, nem kellene szabad folyamat engedni az által, hogy a bizottmányban oly egyének nevezettek ki, a kik ezen ügyben gyantusított megyei tisztség vagy törvényszék tagjai; sőt öhajtaná, hogy a bizottmány nem a mlgs főispán úr elnöklété alatt legyen kiküldve. Szentgyörgyi József a bizottmány személyeit illetőleg ismét felszólal, és egyénileg kifogás alá vonja törvényszéki elnök Székely Eleket, mint ezen ügyben érdeklődött. Ezen debatok után

gyar egyesületi könyvnyomda kiadványa. Flóra költői tehetségét eléggé ismeri az olvasó. A mit ez alkalommal nyújt, azt nemcsak a költő, hanem az anya nyújtja, kinek házi boldogsága — úgy látszik — felzavarodva, gyermeke kebléről hatalmas elszakítva. Ez elegiákban meghatólag szól az anyai fájdalom, mely süjt és jogát követeli. Saját szerzői irodalmi termék; de lebetetlen részvét nélkül olvasni. Ajánljuk olvasóink figyelmébe; mindössze 50 kr az ára, a mi a szerző czime alatt Budára, a császár fűrdőbe 111. sz. küldendő.

— „Isten feloldá bilincseimet!“ homilia, melylyel az egyenjogositási törvényt a szegedi zsinagógában 1868-dik évi január 4-én üdvözlő Löw Lipót főrabbi. Pest, nyomtatott Emich Gusztávnál. 1868. Igen jeles, hazafias szellemű beszéd. „A halleluja — ugymond — elhangzik, de soha el nem hangzik a zsidó hazafiai kebelében a szent fogadás, melylyel a magyar althimnysos szabadság évezredes szentségébe lépnek!“

— „Századok,“ a magyar történelmi társulat közlönye; a választmány megbízásából szerkesztő Thaly Kálmán, titkár. Második évfolyam első füzet. Pest. Ny. Emich Gusztáv magyar akadémiai nyomdászánál. 1868. Tartalom: az első esztorgoni érsek Horváth Mihálytól; a magyar nemzet mostorasága saját maga iránt Pesty Frigyesztől; a Konjefyek a XIV. és XV. században Szabó Károlytól; könyvismertetések, bírálatok, tárcza.

TÁRCZA.

Könyvismertetés.

A népiskolák magyarnyelvtana. Rövid vélemény és bírálat Árvai József, sárospataki tanár, ily czimű munkájára: „Magyarnyelvtan, népiskolák számára; írta Árvai József, akadémiai tanár és képezde-igazgató. Elsőrangú jutalmat nyert pályamunka. Kiadja a reform. egyetemes tanügyi bizottmány. Pápan, 1865.“ — Irta: Gergely Lajos, köztanító a marosvásárhelyi ref. főtanodánál.

E czim alatt került ki közelebb egy kis könyvecske a marosvásárhelyi nyomdából. E könyv, mint czime is mutatja, azon magyarnyelvtan veszi tüzetes bírálat alá, melyet sárospataki tanár Árvai József írt, s melyet ezeltől két évvel a magyarországi reform. egyetemes tanügyi bizottmány elfogadott volt a népiskolák számára.

Ugy tudom; a német szakfőríaknál nem szokatlan dolog az, hogy egyes könyvekről egész önálló füzeteket bocsássanak a közönség elébe. Nálunk az efféle még fehér-holló; nálunk az efféle nincs divatban, épp azért e megjelent füzet nem kis figyelmet érdemel.

Nem vagyunk ugyan tanító-féle emberek, de népiskoláinkban többek között mégis egy igen nagy hiányt tapasztaltunk, tapasztalunk ma is. És ezen igen nagy hiány, ugyszólván nemzeti bűn, abban áll,

hogy falusi iskoláinkban az anyanyelvtant, és magyar nyelvünket nem tanítják, elbanyagolják... Szerző két főokát adja ennek. Egyik az, hogy nincsenek jó, alkalmas kézi könyveink. Népiskolai anyanyelv-tanaink nem a magyar-nyelv szelleméből indulnak ki, — mind a latin vagy német lap-tákra vannak vonva. Másik főok az, hogy népiskolaitanítóink igen sokan (tisztelőt a kevés kivételnek) nem alkalmasak arra, hogy anyanyelvtant úgy adják elő, mint azt voltaképpen kellene.

Tehát jó könyvek, képzett tanítók kellenek. Legfőbb baj mindennek felett a szakemberek hiánya. Ha szakképzett tanítóink volnának, mindjárt inkább születnének a helyes, a gyakorlati anyanyelvtanok is.

Szerző, mint mondjuk, a fennebbi igen fontos okokat mutatja fel. E tekintetben mi is a fűzű írója állítását osztjuk. Azonban mi tovább megyünk, s még azt teszszük hozzá, hogy a hiányon csak kerületi képezdek segíthetnek, azon elvek szerint felállítva, melyek b. Eötvös cultusminiszter úr javaslatát átlengik... A most jelenben fennálló, egy-két erdélyi nyelv- és hitfelekezeti praeparandia bármint okoskodjunk is, ily szervezetében nem segíthet a bajon gyökeresen.

Gergely Lajos úr bírálatának érdemleges bonczolgatásába részletesen nem bocsátkozunk. Elég logikai renddel, egyszerű, világos magyarázattal írt bírálatát, nézeteit ajánljuk népiskolaitanítóink figyelmébe.

Sz. I.

Irodalom.

— Dél-Magyarország vagy az ugynevezett Bánság külön történelme. Irta Böhm Lénárt. 2 kötet Pest. Emich Gusztáv tulajdona. 1868. Ára mind a két kötetnek 4 frt. A rómaiak korától le egész korunkig hazánk ezen részének területét történelmileg tüzetesen és okadatolva ismerető munka.

— Széchenyi István gróf és kora. Irta Falk Miksa, fordította Áldor Imre és Vértessy Arnold. Pest. Emich Gusztáv tulajdona. 1868. Ára 2 frt. Érdekes, korszakos és hasznosabb olvasmányt alig ajánlhatnánk miveltégi körünknek, mint e munkát.

— Magyarország krónikája az 1848-49. évi forradalom idejéről. Irta Szeremlei Samu. Két kötet. Pest. Emich Gusztáv tulajdona. Ára mind a két kötetnek 3 frt.

— Világos hőse. Jellemzések Görgeiről. Aschermann ezredes, Asbóth Lajos tábornok, Frey Arthur, gr. Guyon Rikárd tábornok, Horváth Mihály, Irányi és Chassiu, Kmety Gy. tábornok, Mécsáros László altábornagy, Pulszky Ferenc, Rüstow, Schlesinger Miksa, B. Stein tábornok és Szemere Bertalan irataiból közrebozsátja Szokoly Viktor. Pest. Emich Gusztávnál. 1848. Ára 60 kr.

— Miksa, mexikói császár, élete, halála és pöre eddig kiadatlan részletekkel, francziából fordítva. Pest. Emich G. sajátja. 1868. Ára 40 kr.

— Eregiák kis fiamhoz. Irta Majthényi Flóra (vöth Kálmáné). Pest. 1868. Az első ma-

a mlga főispán úr megmaradván a bizottmány kijelölt egyénei mellett: rendre kéri a gyűléstől: akarja-e a gyűlés a megjelölt bizottmányi tagot? És a gyűlés mindenik irányában helyesléssel felelt.

Az ügyvédi monopolium, és a kiegyezkedési eljárás eltörlését, valamint az erdélyi részekbeli ugynevezett legfőbb törvényszék megszüntetését, illetőleg a királyi curiába beolvastatását tudató igazságügyminiszteri rendeletet a gyűlés tetszéssel fogadta.

A főkörmányszék által ajánlatván a megyében kölcsön- és takarékmagtakárnak felállítása, Szabó Lajos indítványozza: hogy ezen üdvös intézkedés, mely már is sokat késelt, noha azok közé tartozik, melyek ha nem is mindig jókor érkeznek, de soha el nem késnek, kettős alapra fektetessék. A megyei magtakár felállítására tetszenek meg a czélzserű és a jövő aratással életbe léptetendő intézkedések; de másfelől ez nem lévén ki-elégítő, valamint hogy e téren a socialis-intézkedések is elégteleneknek bizonyultak be: irjon fel a gyűlés a földművelés, ipar- és kereskedelmi miniszteriumhoz törvényhozás útján országos magtakár felállítását. A kettős intézkedést tárgyzó okadatok munkáját előkészítésére, egy kiküldendő bizottmányt ajánl. Hancz Pál marosludasi postamester és Moga László szolgabíró addig is községi magtakár felállítását hozták javaslatba, mint legbiztosabb óvazert az ipászes évek csapásai ellen, s mint olyant, mely gyorsan életbe léptethető leendő. A fentebbi indítvány értelmében főispán a mlga kimondotta a gyűlés határozatát; bizottmányi tagokul kinevezetvén alispán Miksa Elek elnökölete alatt ügyvéd Szabó Lajos, ügyvéd Nagy Imre és Hancz Pál postamester.

Hancz Pál indítványba hozza: hogy e községi elzárt közlekedés egy a Maros és Szamos folyókat összekötő csatorna által nyitassék meg, hogy a megyei bizottmány ezen csatorna kiépítését annyival inkább kérelmezze a közlekedési miniszter úrnál, mivel már 1791 ben az erdélyi országgyűlés rendjei ezt indítványba hozták; jelenben pedig a 60 millió kölcsönből erre is egy pár milliót juttatni lehetne. Az indítvány annyiban pártolatott: hogy a magas közlekedési miniszterium megkérítik szakértők, vizi mérnökök kiküldése iránt, kik a tervelt csatorna létesíthetőségéről s czélzserűségéről, és az erdélyi nagyobb folyók szabályozásáról szakértői véleményt adjanak.

A brassói iparkamara és Maros-Vásárhely átirataikra, miszerint a kiadott miniszteri vasúti terv országos és saját külön szempontjúból megváltoztatása iránti felirataik pártolását kéri; bizottmányunk kijelenti: hogy nem ereszkedve a részletekbe, az erdélyi részekben tervelt vasútbólzat bíralatába, a kolozsvár-brassói fónyal gyors és haladéktalan kiépítése iránti kérést melegen pártolja.

A telekkönyv vezetésre vonatkozó igazságügyminiszteri rendelet, s ennek kivételét tárgyzó szabályok felolvasása folytán mérnök Tolvaj Benedek azon nézetet kívánta indokolni: hogy a telekkönyvi munkát biztosabb alapra fektetése, és tetemes költségek megkímélése érdekében a telekkönyvi munkát a tagosítással egybe kellene kötni; s e végett kéri kellene a tagosításnak minden községben kényszerített keresztülvitele iránti intézkedést, s ennek kapcsában a telekkönyv-vezetésre megyei egyének alkalmazását s betanítását. Borbély Nagy Ferenc a tagosításnak városokra is kiterjesztése iránti kérelmezést indítványozza. A gyűlés — habár elismeri a tárgyak közötti rokonságot egyiket a másik által feltételezni nem látja szükségesnek. Tehát felir külön a tagosításnak törvényhozási úton az egész országra kibátolag elintézése, az igazságügyminiszterhez pedig a telekkönyvezésnek az erdélyi részekre egyidőbeni kiterjesztése, s ennek eszközölhetése végett az iránt, hogy erdélyi egyének is alkalmaztassanak nagyobb mérvéken.

A nemzeti hadsereg felállítására érdekében Arad városának a honvédelmi miniszteriumhoz tett felirátát pártolás végett főbíró átirása eredményében egy ily czélú felirat megkésztetésére kiküldött három tagu bizottmány volt honvédmagy Szigethi Miklós, hűszár-százados gr. ifj. Teleki Domokos és honvéd hadnagy Szentkirályi Gábor, az általuk megkésztített felirátot beadják, melyet a gyűlés helyesléssel fogadván felküldeték.

Tisza László emlékeztetbe hozza: hogy a mult bizottmányi gyűlésben saját indítványára a tisztségi jegyzőkönyvek felolvasása minden gyűlés elején határozatba ment. Ennek daczára mégis a határozat foganatba nem vétetett. Miután azonban a bizottmány tagjai a gyűlés második napján ha meg nem is törve, de nagyon megfogva vannak a felolvasást nem veszi igénybe. De jövőre nézv egy oly határozatot kíván hozatni: hogy a tisztségi jegyzőkönyvek a gyűlés elején mindig olvastassanak. Gr. Toroczka Miklós fölemliti: hogy a tisztségviselés alatt sokszor tapasztalta, hogy nem ó a jövő felett határozni, hogy az ily határozatok nem vezetnek eredményre. Azért nem tanácsa, de szükségét sem látja egy ily határozatnak, hiután minden bizottmányi gyűlésnek jogabérés szabadságában áll ezen kérdés fölött intézked.

A gyűlés nem kívánván a jövőt megadni, nem látta szükségét ezúttal ezen kérdésben tételkedni.

Voltak más átirások megyékről, voltak más kisebb horderejű tárgyak, melyeket a közgyűlés vagy tudásul vett, vagy másképp intézkedett bennük, de kevesebb közérdekkel bírnak: azért ezeket, miután főleg tudósításom már is hosszúra nyul, mellőzöm.

Ezekből megtetszik: hogy a közgyűlés tárgyait oly nyíltkérdések képezték, melyeknél a bizottmány tagjai a hazai közjog nagy kérdéseiben pártállást foglalni, pártnézeteket érvényesíteni nem törekedhettek. Tehát pártszínezet nélkül, elfogulatlanul jelletem én is azokat, mint a ki tényeket regisztráltam. Sz. L.

Ausztria.

Bécs, febr. 15. A reichsrathi delegatio hadügyi-osztályának mai ülésében a jelentéstevő a közös tengerészeti budgetről tett jelentést. — Ugyan- esak ezen delegatio költségvetési bizottságának ma tartott ülésében az osztályok által a birodalmi miniszterium költségvetése iránt tett indítványok elfogadtattak. Bizottsági jelentéstevővé báró Hock, általános jelentéstevővé b. Pipitz választott.

A reichsrath mai ülésében a vasutak kormányzata körül tapasztalható növekedő tunyaság miatt interpellatio adatott be. A keresk. miniszter megígérte a választ, valamint azt is, hogy azonnal lépéseket teend ezen baj elhárítására. A vallásfelekezeti bizottság elnöke közlé, hogy a kormány változtatásokat terjesztett elő, melyek nem állanak elvileges viszonyban a vallásfelekezeti törvénnyel. A jelentőnek kérelmére a ház felhatalmazta a vallásfelekezeti bizottságot, hogy a kormány által beadott ezen változásokat tanácskozás alá vegye, és azután tegyen idevonatkozólag jelentést.

KÜLFÖLD.

OROSZORSZÁG. Szent-Pétervárról írják: A ki helyben nincs, alig tud magának fogalmat alkotni arról, hogy miú levégtől szívunk mi itt Szt. Pétervárt. Különösen feltűnő az oroszban a nagy öntettség és megvetése mind annak, a mi nem muszka. Mindent oroszosítani, ez a harezsi szózat.

A császári családban (a czárról és fiáról) szölok) csupán Wladimir nagyherceg tudott eddig az ultráknak ellenállani. A trónörökös nagyobb ruszificáló, mint maga a czár. Mindamellett a kettő közt éppen nincs egyetértés. Sándor nagyherceg ultra-orosz, határozott ellensége mindennek, mi lengyel és német, és az alkotmány-kormányzat hívének mondja magát.

A Sándor alatti jövőtől egyébiránt annyira félnek, hogy lépések tettek már — bár siker nélkül — nem lenne e hajlandó testvére javára a korona iránti jogairól lemondani.

Gr. Schwalowt Péter, kinek párisi utja miatt csillaga lettűnt, újra a helyzetnek. Tervben van a rendőrmiszteriumnak sokkal nagyobb kiterjedést adni.

Gortsakoff herceg házassági terveiről szöltünk már. Szép hölgye azonban sz. pétervári tartozkodása alatt mindenfelé anyai intriguát kötött, hogy lehetetlen tovább a fővárosban maradnia; a korlátnak pedig megrémültvén, hogy a roppant kiadások által mily széles rés ütötteit vagyoni állapótán, visszavonulót fuvat. Szó volt, hogy a külügy Buddhrege bizatnék, ki arra örömet vállalkoznék. Egy másik párt Ignatieff tábornokot nyomja előtérbe; valószínű azonban, hogy Gortsakoff herceg a külügyet ezután is fogja vezetni.

FRANCZIAORSZÁG. A „France“ újra fel-eleveníti a február 4 diki szavazatot. Ez napon lett t. i. a katonai törvény elfogadva. „Leesenedés és a béke“ czim alatt Garcin egy vezérezikkkel köszönt be, melyben Franciaország helyzetéről s a béke fentartásáról elmélkedik.

„Bizonyynal — mondja — a február 4 diki szavazat nem hárított el minden nehézséget, nem oszlattott el minden felleget, melyet a láthatáron szemlélhetni. De vannak már is elért eredményei, melyeket éppen oly kevéssé tagadhatni, mint nem ismerhetni félre fontosságukat.

Ez eredmények: benn: kormány, mely ön-magával egyetért s megerősödv a programban, melyet maga elé tűzött;

egy compactabb többség, mely egyesültebb, mint valaha volt;

a pártok lefegyverezve, arra kényszerítve, hogy javítási tételeket, nem pedig forradalmi tételeket válasszanak;

az ország, mely bizik a kormányban, mint a kormány benne;

kifelé: Európa meggyőződve nem csak nyilatkozatainak, hanem tetteinek által is kiengesztelő-dési és békés hajlamainkról;

Franciaország egész teljességében gyakorolva a befolyást, melyet civilisáló geniejének s missio-jának köszön.

A conserválás politikája, melynek garantiája a szabadság politikája.

Ily tények nem beszélnek e eléggé hangosan s hagyhatnák-e kétséget, elfogultságát azok sorai-ban, kik, mint mi, nem akarnak mást, mint jelen-legi intézményeink fejlődését és megszilárdulását?

E szavakban foglalhatjuk össze: Franciaor-szág valódi szavazatában van, a pártok cselekvési

köre megkeskenyült, a császár pedig megnövekedett.

Az „Epoque“ egy szabadelvű fordulatra vonatkozó birt említ. Egy parlamenti miniszterium fogna alakítani Rouher alatt, Baffet-, Segriss- s Laguérónnével. Ezen hírek megerősítésre van ugyan szüksége; azonban az mégis nem valószínű.

OLASZORSZÁG. Florenczből írják a „Journ. des Débats“-nak: Valószínű, hogy a francia meg-szálló hadtest nem sokáig marad Rómában. A francia kormány maga látszik siettetni annak megszüntetését; a jelen pillanatban nem kerestetik ugyan megoldási vagy kiegyezési módozat, hanem csak modus vivendi. Arról van szó, hogy Róma s az olasz királyság közt oly viszony álltassék fel, hogy mindkettő megférhessen egymás mellett, s hogy egymás elé minden lépten-nyomon új akadályokat ne gürdítsenek.

Okom van hinni, hogy az olasz kormány nagyon is hajlandó elfogadni mindazt, mi észszerű s a status quo-t, a mennyire lehet, türtöztető teszi. Valjón Rómában is így éreznék-e? azon nagyon kételkedek; az illusiok, ugy látszik, helyet cseréltek, ha a római katonai készületeket s a bourbo-nisták magukviselését tekintjük.

A jelen pillanatban el kell ismernünk, hogy Olaszország legkomolyabb ellensége a deficit s az állambukás, mely azt végre is követheti. Erről szölt most a pénzügyminiszter és Scialoja is erről ír egy imént megjelent röpiratban.

A pénzügyi kérdésben három főpont szolgál a vita alapjául és támadtatik meg az ellenzék által: az örösi jog, a rente adó és a nemzeti bank. Mind a három kérdés elég anyagot szolgáltat a vitára.

Majdnem valamennyi olasz lap azt állítja, hogy a nép a pillanat fontosságát felfogva, mindinkább elfordul a második kamara azon fractiojához, mely a parlamenti viták által csak önérdékeit hajlászsa s hogy a nép a pénzügyi viszonyok mielőbbi szabályozását óhajtja.

Eddigél harminezhat nagyobb olasz város intézett ez értelemben felirátot a kamarához.

Párhuzamosan e nyilatkozatokkal, nem egy levél intéztetik Lamarmora tábornokhoz, melyben nem rég röpiratként megjelent levelének elvei helyeseltetnek; s a tábornok felszólítatik ez irányban egész befolyását felhasználni a kamaránál és kormánynál, hogy az ország elvégre rég óhajtott nyugalmát elérje.

A folyó évi országos költségvetés passivuma 649.002,268 lirára rug. Ebből a felosztott klastromok, egyházi testületek stb. eltartására 105.199,714 lira fordították.

A római határról írják: Elhatározatott, hogy a legközelebbi bibornok-kinevezésnél a párisi ér-sek mellőztetni fog; ellenben Bonaparte abbé a bibornoki kalapot elayerendi.

Rómából, febr. 14 ről írják: Hannovera itt már nincs képviselve. Az észak-német szövetség itt még nem ismertetett el.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Honvédségélyezés. Kolozsvár kir. városa tanácsának elnöksége következő hirdetményt bocsátott ki: A főmeltóság magyar kir. belügy-miniszteriumnak f. hó 6 ról 375. b. t. m. 1868 ik szám alatt kelt és f. hó 15-kén vett rendelete szerint a volt honvédek árváinak, özvegyeinek, munka-szeresetképtelenné vált rokkantjainak fűsegél-lésére legkegyelmesebben átengedett koronázási ajándék, valamint az egyesek adakozásaiból befolyt összegek egyszer mindenkorra lévén az erre jogosítottak közt szétosztandók: ezennel figyelmeztet-nek mindazok, kik segélybezi igényeik érvényesi-tésére a mult évben is már ide vonatkozólag közze-tett fűhívások folytán valamely folyamodvány be-adásával még ez ideig lépéseket nem tettek, hogy ez igények bejelentésére zár-határnapul folyó hó 28 ka van kiűtve; de ez ideig a beérkező folya-modványoknak a főmlgu m. kir. belügyminiszte-riumbz már fel is kelletvén terjesztve lenniök, azok a városi tanácsok s szabályszerű minősül-tési adatokkal fűlszerelve folyó febr. hó 25 én déli mulhatatlanul beadandók. Kolozsvárt, febr. 17-kén, 1868.

— A szász comes változást mult szá-munkban említett, most erre vonatkozólag a hiv-lap a következő legfelsőbb kizíratot hozza: Magyar belügyminiszterem előterjesztésére Schmidt Kon-rád szász ispánt s ideiglenes főkörmányszéki taná-csost mindkét állásától fölmntvén és nyugalmi ál-lapottá leendő helyezését megengedvén, helyébe a törvényhozásnak ez állás betöltése iránti további intézkedéséig ideiglenes szász ispánul Conrad Mór országgyűlési képviselőt s a magyar igazság-ügy miniszterium osztálytanácsosát kinevezem, ki ebtől működésének tartama alatt az erdélyi főkö-rmányszéknel ülésel és szavazattal bírand. Kelt Budán, 1868. diki évi február 8-kán. Ferencz Jó-zeef, s. k. B. Wenkheim Béla, s. k.

— A budapesti honvédegy let folyó hó 14 ki ülésében általános beleegyezéssel fogadtatt azon közlés, hogy Király ö Felsége, herczeg Liech-tenstein parancsnokló-tábornok, s a cs. kir. helyör-ség a f. hó 29-dikén tartandó honvéd-bálra meg-hivassanak.

— A honvédségélyezési-ügyben leg-újabbban odautasítottak a törvényhatóságok, hogy a rokkant honvédek, honvédözvegyek és árvák létszámát feltűntetők, s még a m. év végén felter-jesztett kimutatásaitak, egy újabb szabályzó rende-let pontjai szerint egészítsék, s illetőleg igazítsák ki, s azokat még e hónapban küldjék fel. A ren-delet kézhezjutásától számítható idő ugyan elég rövid, sőt a pontos intézkedheteték tekintve nagyon is rövidre szabattott, mindazonáltal remélni lehet, hogy a jövő hónapban már megkezdődik a kiosztás. — Mint tudjuk, az egész összeg 700,000 frtra rug, mire 22 ezren jelentkeztek.

— A kisdödővó javára rendezett bál ma fog megtartatni. Tekintve a szent czélt, újab-ban is kijelentjük az iránti óhajátunkat: vajba ab-ban minél számosabban vennének részt minden kö-reinkből. Itt a legszebb alkalom nyílik: mulatni a legszebb czélra, egyszersmind a kisdedek isteni barátja értelmében cselekedvén, ki azt mondja: „Valaki csak egynek is e kisdedek közül gondját felveszi, az én nekem veszi fel gondomat!“ A vi-galom érdekességét a polgári zenekar közreműkö-dése is nem kevésbé fogja emelni.

— A gyulafehérvári kath. státusgyűlése-ről jött újabb tudósítások szerint az egyháziak és vi-lágiak véleménye közt lényeges eltérések merültek fel. A válfalat két munkálát képezi; egyik Foga-rassy M. ö excljái, másik a világiaké. E megha-sonlás folytán gyakori próbák, elkűlönzött gyűlése-zések folytak; a nézetek kiegyenlítéséhez azonban még elég remény van. — Egyik közelebbi gyűlés-ben a püspök egy tervet terjesztett elő, mely sze-rint a gyengébb plebániák s iskolatanítók a papi jövedelmek évenkénti megadóztatása által segélye-zetűnek oly formán, hogy minden pap, kinek jö-vedelme 500 frtra megy, fizet évenként 1 forintot, ezenfelül minden 100-tól egy—egy frtot. E terv a papság részéről elfogadtatott. Ö exclja évenkint 2000 frtot ajánlott fel.

— Brassóból írják: Jon Cautacuzeno, most senator, előbb több ízben román igazságügy miniszter és Ismail Melchisedek püspök itt átűtaz-tak. Bukurestből jelentik, hogy mindketten titkos megbizatással Szentpétervárra mennek, még pedig Berlinen keresztül, a hol Bismark gróffal fognak tanácskozni. E küldetés iránti nézetek megoszlanak. Némelyek azt mondják, hogy az politikai, mások, hogy Károly herczegnek egy Leuchtenberg her-czegnővel leendő egybekelését czélozza. Mindkét követ bírja az orosz udvar hajlamait.

— Györmegye eddigi főispánja, gr. Zieby Bódog helyébe gr. Viczai Héder nevezetett ki.

— A Neiperg-féle ügy foglalkoztatta a napokban egy a pozsonyi, mint a pesti és bécsi köröket is legélelnekben. A vizály, mint már em-lítettük, békés uton egyenlített ki, s pedig, a pesti lapok újabb hiriei szerint, az altábornagy kielégítő magyarázata folytán, mely mint látszik, e hó 14-én adatott volna, midőn e tárgyan Perczel, Földvári és gr. Bethlen is Pozsonyba utaztak volt. — Olyan nyilatkozatokat is olvasunk, melyek szerint némi félreértéseknek is kellett szerepet játszani. — A bécsi „Debate“ pedig ez ügyre vonatkozólag a következőkkel lep meg: „Pesti lapok azon tudósí-tást hozzák, hogy gróf Neiperg thnokot a honvé-dekről tett nyilatkozata miatt a pozsonyi honvé-degyet elnöke pisztolyra hivta ki. Oly körökből ér-kezett tudósítások szerint, melyekben e kihívásról legbiztosabban kellene értesítve lenni, a dolog ily fordulatáról mitsem tudnak.“ — Bármelyik hír áll-jon is, elég hogy szent a békesség, mi legkívána-tosabb volt; az altnagy úr pedig eddig talán már el is foglaltván új állomás helyét a Lajthán, aligha lesz több alkalma honvéd-egyleti küldöttsé-gekkel érintkezni; — bálbárvóval bizonyosan nem.

— Ha a példabeszéd szerint a farkas megette valaha a telet, az idén ugyancsak siet helyrehozni e hibáját. November közepe óta szá-nakunk folytonosan, s akadályul többször csak az igen nagy hó szolgált; minden enyebb időkre sóvárgó tehát méltán érezhette meg reményeit február 16 és 20 ika közt, — s éppen ez időben veszünk többfelől arról tudósítást, hogy a hóbe-gyekre ember emlékezetet meghaladó magasságra nö-veztett hó hullott, s a közlekedést ismét megsza-kasztotta. Az új hónap városunk és vidéke sincs szökében, mi, a mennyiben a fa árának szokatlan magassága folyvást tart, nem kis aggodalommal tölti el külföldösen a szegényebb osztályt.

— Nemes Aranyosszék képviselő bizott-mánya közelebbi 1868. márczius 2-kán Felvinczen tartandó gyűlésre, melynek tárgyai leendének: az 1867-dik évi XIII. XVIII-dik törvényezikknek kihirdetése, árvaszéki aljegyzők és cseleget dölői segédek választása s egyéb felsőbb rendeletek s keblti ügyek tárgyalása — az 1861-beli t. cz. bi-zottmányi tagok ezennel hirlapilag is meghivatnak. Felvinczen, febr. 15. 1868. Béli Gergely.

— Zsidók az egyesült államokban. Habár nincsenek is biztos adatok, hogy mióta te-lepedtek meg a zsidók az Egyesült-Államokban, annyit mégis tudunk, hogy 1694. aug. 24-kén szin-tén érkeztek oda zsidó bevándorlók. Ezen részben jómódu családok alapíták az első közösséget „Beth Elohim“ (Isten háza) név alatt. 60 lakosa volt ek-kor a falunak, s Azenedó Ábrahám volt rabbijok. Azóta az izraeliták elterjedtek az összes Egyesült-

Államokban. 1860-ban 77 zsinagógájuk volt, s ezek közül 13 New-Yorkban, melyek azóta itt és Brooklynban 39-re szaporodtak. New-Yorkban 125,000 zsidó van, s az Egyesült-Államok összes területén 231,000. Midőn 1850-ben az általános összeírás volt, Mózes vallásának követői búszkák voltak, hogy közülük addig még ki sem volt bevádolva főbenjáró vétség miatt. — Az izraeliták közül 35,000 kereskedelemmel, 7500 kézműparral, 1425 a művészettel és 2730 az irodalommal foglalkozik. — Összesen 147 jótékony intézetet és iskolát alapítanak az izraeliták az Egyesült-Államokban, 23,000 közülük ezen államok szabadkőművesei sorába tartozik. — S általában a kereskedelmi világban jó hírnévnek örvendenek.

— o — A farsangi vigaszok folyamán a jogász bálók nálunk mindig a legsikerültebbek szoktak lenni. Az idén jogász bál febr. 18-án tartott meg, s nem csak fény- és díszben tűnt ki, hanem erkölcsi fényben is ragyogott, a mennyiben az jótékonykezéssel volt egybekötve, a jóvedelem az alakítandó torna-egylet javára lévő fordítandó, és e jóvedelem tekintélyes lehet, mert igen szép számú közönség gyűlt össze, és a mint értesültünk, a minden jó és nemesért lelkesedő, a minden nemes célt nagylelkűleg pártoló és támogató kir. biztos ö nmlga belépti jegyért 100 frtot adott. Ennyivel járult a jótékonykezélhez a bál gazdasszonyánál megnyert gr. Bethlen Pauline, Kolozs megye közszeretében álló főispánjának gróf Eszterházy Kálmánnak kellemős neje; ki ott elnököl, ott tündökölt, mint kedves tünemény, ragyogóan szép magyar díszöltönyben, mint egy fényes órá ezen uszályozott és frakkosodni kezdő korszakban. Azonban azt örömmel jegyeztük meg, hogy a bálban a háziasszony által felmutatott nemes példát legálább a férfiak hűn utánozták, s az apothéosált és megvezérezkített frakknak kibigyesztése által senki sem zavarta meg az öltönytök aestotikai egyöntetűségét. Az ezen szép mulatozásra egybegyűlt közönség a társadalom minden osztályából nagy számmal volt kiszemelve; a mulatozás fesztelennül és kedélyesen folyt egészen kiváló viraditig, s mivel a kedves

háziasszony kegyes volt mindvégig ott maradni, senki is a kora távozásra nem gondolt, hanem a társaság nagy része mindvégig együttmaradván, azt csak is a napnak feltűnő első sugarai oszlatták szét. A rendezés nagyon díszes és tapintatos volt, s a rendező-bizottmány méltányos elismerést érdemel. — A kereskedelmi ifjuság multkor ismertett bálja tett közlésünk kiegészítéséül még meg kell említenünk, hogy gr. Péchy Manó ö nmlga 50, a bálasszonya, Zeyk Dánielné gr. Bánffy Cecília 30 frttal fizette belépti jegyét.

— A helybeli ev. ref. főtanodában tegnap olvastattak fel ünnepélyesen a mult iskolai félév eredményeképpen a tanulók érdemfokozata és sorozata két főtanodai gondnok s a tanári kar jelenlétében. Az igyekezőknek dícsért és jutalom, a hanyagoknak feddés és büntetés juttatásáról. Ötvenen részesültek pénzjutalomban, kik között szép összeg, 390 forint, osztott ki, s tizenkettő veszté el kenyér- s ételbéli segélyezését, hogy e jótéteménnyel szorgalmasabb segélyeztessenek. A tanulók száma a 4 elemi s 6 középtanodai osztályban, a 2 bölcsész s 2 jogi folyamban mindössze 675 volt. Erkölcsi hibákért megrovva senki sem volt. Általában az összes eredmény kielégítő, öröndetes. A második félév a mai napon rendezetett vette.

— Egy amerikai czethalász az északi sarkvidékeken új világrészt fedezett fel. Az illető halász a 73° 30' északi szélességi fok alá jutott, s ime egy tartományt terült el előtte, mely növényekkel volt borítva, s számos lakót számlál. Egyenletesen emelkedő hegyek húzódnak be egész a tartomány belsejébe. Az új tartományt „Wrangland”-nak nevezték el. Annyi bizonyos, hogy vagy nagyobb szigetek, vagy igen kiterjedt szárazföld terült el Grönlandtól északi Szibériáig.

— Figyelmeztetés. A sétatéri-egyleti 1868-dik év febr. 2 kán tartott közgyűlésről felvett jegyzőkönyv VI. pontja alapján, figyelmeztetnek a részvényeiket befizetett tagok, a rájuk eső osztalék, Dr. Hintz György pénztárnok úrtól f. év július 1-ig, leendő átvételére.

KÖZGAZDASÁG.

A dohány egyedárulása Ausztriában és Magyarországon hivatalos kimutatás szerint 1867. január 1-től sept. végéig 39 millió 493,266 frtot, az 1866. év ugyanezen szakában pedig 36 millió 950,087 frtot tett. A bevétel többlet e szerint 1867-ben 2.543.179 frt volt. Ha az összes bevételhez hozzáadjuk a bécsi és pesti dohány- és szivar-lelakóhely-felügyelőség külön bevételét, mely 484,869 forintot tesz: ugy az összes bevétel 36.978,135 forint leendő, mi a megelőző évhez képest 3.028,048 forintnyi emelkedést tanusít.

Az egyes országokra e bevételből jelentékeny többlet mutatkozik, u. m.:

Magyarországra	900,095 frt.
Csehországra	796,167 „
Galicziára	365,767 „
Morvaországra	239,155 „
Siléziára	146,816 „
Horvátország- és Szlavóniára	103,678 „
Erdélyre	88,282 „
Felső-Ausztriára	87,529 „
Salzburgra	24,583 „
Bukovinára	27,641 „
Alsó-Ausztriára	12,758 „
Tirol- és Vorarlbergre	10,193 „

Ellenben csekélyebb volt a bevétel:

A tengerparton	84,680 „
Dalmáciában	65,487 „
Karintiában	45,852 „
Krainban	32,536 „
Stajerban	2,930 „

Ha az 1867-ben eladott dohány mennyiségét az előbbi évben eladott mennyiséggel összehasonlítjuk, kitűnik, hogy különösen belföldi szivar eladásra nézve jelentékeny többlet mutatkozik. A m. évben ugyanis 40.339,738 darab szivarral több adott el, mint az azt megelőző évben.

Burnót 41,982 fonttal több adatott el, mint a megelőző évben. A finomabb neműből ugyanis 126,444 fonttal több használtatott fel, ellenben a kevésbé finom burnót fogyasztása 84,462 fonttal csökkent.

Közönséges vágott dohány végül 1,542,280 fonttal több adatott el, és pedig:

csomagolatlan	663,300 fonttal több
lecsomagolt	878,980 „

— Szegeden egy nagy borderejű vállalat kezdeményeztetett. Egy nagyszertű 36 köre, két géppel ellátandó s fűrészelő géppel összekapcsolandó gőzmalom-terv létesítése egy keletkezőben lévő részvény-társulat által. A vállalat élére a város vagyonosb polgárai léptek, s mint hallatszik, már is jelentkeztek bécsi bankárok, kik Szeged fekvését ily vállalatra annyira előnyösnek tartják, hogy e vállalatnál 400,000 forinttal öhajják magukat részesletnei.

— B-Hunyad piaci árjegyzéke febr. 18-án 1868. a következő: ausztriai mérő. Tiszta búza első rendű 4 frt 90 kr, második rendű 4 frt 60 kr; elegybúza első rendű 3 frt 80 kr, második rendű 3 frt 60 kr; rozs első rendű 3 frt 20 kr, második rendű 3 frt — kr, harmadrendű vám rozs 2 frt 70 kr; árpa 1 frt 90 kr; tengeri első rendű 2 frt 50 kr, második rendű 2 frt 30 kr; zab első rendű 1 frt 50 kr, második rendű 1 frt 30 kr; alakor 1 frt 30 kr; paszuly 4 frt 80 kr; lenese 4 frt 40 kr; borsó 4 frt — kr; pityóka 90 kr; — murek 1 frt 60 kr; — marhabús fontja 15 kr; — sertésbús 20 kr; — ó-szalonna 48 kr, új szalonna 40 kr; egy kupa zsír háznál 1 frt 20 kr; hájszir piaci 1 frt 10 kr; egy iteze 6-bór 20 kr, új bór 14 kr, pálinka iczéje 20 kr; — üntött gyertya ordinare 40 kr, takaréki 42 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Febr. 17-én: 5% Metaliques 100 frt 57.30. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 66.—. Kamat 58.60. 1860. Kölcsön 82.80. Bankrészvény 710. Hitelintézet részvény 200 frt 193.—. London 10 ft st. 100 frt 23¼ kr 117.75. Ezüst 115.50. Cs. királyi arany 5.60.

Február 15-n: Földtehermentesi kötvény Magyarországi 71.25 Erdélyi 66.—.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Aszlán és Hugó

teljes tisztelettel ajánlják egészen újonnan érkezett mindennemű és nagy választéku

„báti ruháikat”

külföldi virágaikat, fehér cipő és kesztyűiket, díszíteni színes atlasz kelméiket és szalagaikat a legutánjossabb áráért.

Nagy tömeg szőr-ruha szöveteiket

„leszállított áron”

raktárunk Főter plebánia szöglet.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítenek.

Für Kunstfreunde!

Unser Reisender H. Ronge bereist soeben ganz Siebenbürgen mit einer reichen Auswahl unserer echten

Öhl-Druck-Bilder, direct auf Malerleinwand hergestellt; zu äusserst massigen Preisen u. zwar Relig. Bilder in der Grösse von 16/24 für fl. 6. 20/26 fl. 10. 22/32 fl. 15. Thierstücke 21/27 fl. 8. Landschaften 13/21 fl. 4. 21/28 fl. 10. 26/35 fl. 15.

Das P. T. Publicum wolle sich also nicht durch andere Reisenden, welche Papier-Farbendruck-Bilder führen und dieselben ebenfalls als auf Malerleinwand hergestellt anpreisen, täuschen lassen.

Unser vormaliger Reisender S. Czeiger aus Szatbmár, der contractbrüchig geworden, verkauft jetzt Papier-Farbendruck-Bilder, die nicht unser Fabricat sind und erklären wir ausdrücklich, dass unser Reisender H. Ronge ähnliche Papierbilder um die Hälfte der von Czeiger geforderten Preise jeder Zeit zu liefern im Stande ist.

Die literarisch-artistische Anstalt vormalig L. C. ZAMARSKI & DITTMARSH.

Előfizetési felhívás és értesítés

„Lovassy László pöre, elíteltetése és fogsága”

czimű korrajz ügyében.

A „Magyar Polgár” f. évi első számának „tárcza” rovatában megkezdtem közlését a „Lovassy László pörének”, melyet az eddig birtokomban lévő adatok nyomán írtam meg. Alig jelent meg azonban egy ivnyi tartalom, midőn egy somogyi közírtisleteiben álló hazánkfia éppen oly váratlan mint kedves meglepetésemre, szintén e pörre vonatkozó, végtelenül nagy becslő adat gyűjteményét rendelkezésem alá bocsátá. E gyűjtemény hazai történetünkre nézve annyi fontos s ez ideig ismeretlen okmányt tartalmaz, hogy minden habozás nélkül megszünttettem korrajzom közlését, s a legkezebb örömmel újból hozzá kezdék e fontos politikai pör megírásához, most már új adataimat is felhasználva.

A véletlen szerencse még tovább is kedvezett.

A napokban e lapok egyik közírtisleteiben álló munkatársra örvendeztettem meg ismét egy csomó okmánnyal, mely most már adatgyűjteményemet — alig élek merész kifejezéssel, ha azt mondom, hogy — teljesen kiegészíti, s hű történetét adhatom:

a) „Az ifjak társulata”-nak, melynek több tagját a kormány, mint felség-sértőket fogatott el, s köztőlük Lovassy Lászlót is.

b) B. Wesselényi Miklós pörbe fogatását, mely ez események szoros kapcsolatában történt.

c) Kossuth Lajos elfogatása, pörbe idézése és fogságát.

A Kossuth fölélté politikai pályájára fontos eseményeket vont maga után, erőszakos elfogatásával pedig oly epocha állott be Magyarországon, mely a nemzet új életre ébredését idézte elő, s az 1848-diki eseményekben culminált. E pör legérdekesebb részletei közé tartozik a Kossuth Lajos vallatása fogsága közben, s azon nagyszertű védbeszédek, melyek egyenként a legragyogóbb lapjai lesznek a magyar históriának.

Ez adatok legnagyobb része ezuttal került legelőször az olvasó közönség elé, kisérvé Kossuth Lajos eredeti naplójegyzeteivel 1837-dik évből.

Az elmondottak után meg vagyok győződve, elnézéssel lesznek e lapok olvasói, hogy megszakítam korrajzomat, melyet újból dolgozva, e hó folytán ismét megkezdettünk azon törekvéssel, hogy megszakítás nélkül közölhessem.

K. Papp Miklós.

Azon érdek, melyet több oldalról tanusítottak e korrajz iránt, arra ösztönzi a kiadó-hivatalt, hogy az eddignél több példányban nyomassa a „Magyar Polgár”-t, s új előfizetési felhívást hirdessen.

Február — márciusi folyamára	2 frt.
Február — júniusra	5 frt.
Február — decemberre	11 frt.

Február elsejétől teljes számú példányokkal szolgálhatunk.

A „Magyar Polgár” kiadóhivatala.

LEGKITÜNBŐBB SZÉPÍTŐ-SZEREK.

Dr. BÉRINGUIER L.

KORONA-SZESZE

(A kölni víz quintessentiája.)

Kitűnő minőségben nemesek mint illat- és mosdó-víz, hanem mint dicső gyógy-erejű segédszer, mely az életszerveket élcsíti és erősíti.

Dr. Borchardt orvost. NÖVÉNY-SZAPPANA

Az arcbőr szépitésére és épsentartására, és minden bőrtisztatlanság ellen, valamint mindennemű fűrdőkhöz nagy sikerrel használható.

— Lepecsételt eredeti csomagokban 42 kr. —

Dr. BÉRINGUIER NÖVÉNYI HAJFESTŐSZERE

(Teljes toltban kétféle és csészékkel 5 frt.)

Mint tökéletesen célszerűnek és teljesen ártalmatlannak ismert szer a hajak és szakál-ug a szemöldök minden árnyazatu színre való tetszés szerinti tartós befestésére.

Dr. LINDES TANÁR

növényi rud-hajkenőcse

fokozza a haj fényét és hajlékonyságát, alkalmas egyszersmind a hajdomoknak épen tartására. — eredeti darabja 50 kr. —

Dr. BÉRINGUIER

növénygyökér-olaja

— hosszabb használatra elégséges üvegesben ára 1 frt. o. 6. — A legalkalmasb növényzerekből készíte, a haj és szakál épen tartása, erősítése és szépitése, egy szinte a kellemetlen fejkorpa és sörnyörképződés meggátolására.

Dr. Suin de Boutemard Fogpasztyája

egész és fél csomagokban 70 kr. és 35 kr.

A legutánjossab, legkényelmesebb és legbiztosabb szer a fogak és foghús épsentartására és tisztítására; e paszta egyszersmind az egész szájüreget igen jótékony üdöséget kölcsönöz.

BALZAMOS OLAJBOGYÓ-SZAPPAN.

Mint szelid és hathatós mindennapi mosdószer, még a leggyöngébb bőrű hölgyek és gyermekek számára is igen ajánlatlik. — Eredeti csomagban 35 kr. —

Dr. HARTUNG

CHINAHEJ OLAJA

A haj szépitésére és szépitésére a legjobb chinahéj lefűzése balzsam-olajjal. — Ára 85 kr. —

Dr. Hartung NÖVÉNY-HAJKENŐCSE

A legkényelmesebb, táplálóból folyadékok és növényzerekből, a hajnövelés előmozdítása és élcsítésére. — Ára 85 kr. —

Valamennyi fentebbi cikk, mint feltűnő tulajdonságuk által dicséretesen bebizonyult tágyak valódiságukért jótállással kizárólagosan kapható:

Kolozsvárt: Kelp Ferenc; és Dietrich & Fleischer. Brassóban: Stenner F. és Jellius Beszterczen: Kossuth Lajos. Debrecen: Krémer Samu. Nagy-Enyeden: Horváth Ferenc. Erzsébetvárosban: Schmidt A. K.-Fejérvárt: Puszt János és Matherny Emil gyógyszer. Kézdi-Vásárhelyt: Fejér Lukács. Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D. Medgyesen: Breckner J. és Vándor & Brandsch. Segesvárt: Misselbacher J. B. és fia. Sz.-Ujvárt: Placintár J. gyógyszer. Sz.-Régenben: Kinn János G. és Wachner Traugott. Szász-Sebesen: Weissörtel Adá. Szegeden: Zührer J. F. és Lutz János. Székely-Keresztúron: Binder Márton. Seps-Szentgyörgyön: Vitályos Béla. Sz.-Udvarhelyt: Kautz J. A. gyógyszer. Szeredában: Gözsy A. Sz.-Selyén: Ruszka Ignác. Tasnádon: Szongott Jakab. Tordán: Velits G. és Wolf G. Zalathn: Megay Guszt. A. gyógyszer.

KOHN IGN.

óra-üzlete

Pesten, kigyőntőz 6 sz. ajánlja dűsan felszerelt rakitárát kitűnő, jó és olcsó órákból két évi kezéskedés mellett.

ÁRJEGYZÉK:

Ezüst hengerórák 4 köre	10
„ 4 köre rugonnyal	12
„ 4 köre fin. arany kerettel	13
„ 8 köre fin.	14
„ 4 köre kettős fedéllel	16
„ 8 köre kristályüveggel	16
„ borgony 15 köre	16
„ 15 köre fin. erős ezüstből	20, 22, 24
„ Angol horg.-óra kristályüveggel	19, 20, 22, 24, 26

Legújabb gyártmányu valódi angol horgony-órák fekete táblával, arany s ezüst számokkal 26 remontoir . . . 25, 30, 35, 40, 45

Órák 3 próbás aranyból.

Arany női órák 4-8 köre	24, 30, 35
„ savonette 4-8 köre	38, 40, 44
„ horgonyóra 15 köre	48, 52, 58, 70, 90
„ remontoir, nők számára	
„ finom	81, 90, 110, 120, 135
„ horgonyóra 15 köre	35
„ 15 köre aranyfedéllel	44
„ savonette 15 köre	57
„ arany fedéllel	60, 65, 70, 80, 96
„ remontoir savonette erős arany fedéllel	110, 120, 142, 170

Ingaóra minden 24 óra után felhuzandó . . . 11

„ 8-adnapra felhuzandó . . . 16, 19, 21, 23

„ óra és telóráttal . . . 28, 30, 32, 35

„ óra és negyedórátal . . . 48, 50, 6

„ óra és negyedórátal minden 24 órában felhuzandó . . . 35

Havi regulateur . . . 30, 32, 36

Ebressző 5 frt. órával . . . 7

Vidéki megrendelések előre beküldött ár vagy postán utánvét mellett legfontosabban és gyorsabban teljesítenek. Órák cserébe és javításra is elfogadnak.

Mindenféle javítások is, általunk feltalált gép és eszközök segélyével a legújabb és leggyakorlati-abb gení rendszer szerint készítenek, és igen jutányosan számíttatnak fel.

Nevelő.

ki több éven át előkelő családok körében a legjobb sikerrel működött, miről kellő bizonyítványokkal bír, a szükséges elemi és gymnasiumi tantárgyakon kívül, — a német nyelv és zongorában is alapos oktatást ad. Elfogad helybeni alkalmazást.

Bővebb tudósítást — Stein János könyvtáros urnál Kolozsvárt.

Birdetmény.

Gróf Teleky György vendége a Kolozsvár Décsi újraolba nevezett kis-jenő a „Honvédhez” címzett cserepes vendégfogadó, mely áll 2 vendégszoba, 1 konyha, 1 ivó szoba, és fogadói lakház, 1 kamara és pinczékekkel jól ellátva, körül kerítve, a telken egy jó vízi kút, ezen kívül 50 darab lóra köistálló, és egy nagy állás, s hozzá egy nagy kiterjedéstü veteményes kert folyó évi április hó 24-től kezdve haszonbérbe kiadó; melyről értekezhetni ott helytt lakó gazdatiszt

TÓTH ABEL urnal.